

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

605 פק"ט פ'נסח תשפ"א י"א ל"א י"א י"א

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482

הנושא: מדוע הנשים רצו להיכנס לארץ ישראל ואילו הגברים לא רצו?

וממשיך ה'כלי יקר' ונותן טעם נוסף לחילוק בין הגברים לנשים וז"ל:

טעם שני הוא, כי מהידוע שיש הבדל בין ארץ ישראל לשאר ארצות, כי בארץ ישראל הגשמים יותר מצויין מבארץ מצרים או שאר ארצות. והנה בארץ מצרים מאחר שאין הגשמים מצויים שם על כן צריכין עובדי האדמה להשקות השדות של תבואה ברגליהם, כמו שמשקין את גן הירק. ומאחר שיש להם כל כך טורח גדול בשדות, פטרם התורה מן תרומות ומעשרות, כי אין שורת הדין נותן שיתן חלק למי שלא עמל בו.

אבל ארץ ישראל שהגשמים יורדין שם בעתם ואין לבעל השדה כל כך טורח גדול בהשקאת השדות, ואע"פ שיש לו טורח הזריעה והחרישה ושאר מלאכות שבשדה, מ"מ יש גם להקב"ה חלק בשדה מצד שהוא ית' נותן מטר בעתו, על כן דין הוא שיתנו מחלק גבוה לכהנים וללויים משרתי אלהינו כי משלחן גבוה הם זוכים וכו'.

ומזה הטעם היו האנשים שונאים את הארץ, לפי שהיו אבירי לבב הרחוקים מצדקה, לא היה להם חפץ ורצון לילך ממקום הפטור למקום החיוב ובפה מלא אמרו כן: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" (במדבר י"א, ה'), ודרשו בספרי "חנם מן המצוות", וביאור הדבר, שהיו אוכלים בלא תרומות ומעשרות. כי מטעם זה מנו שם את הקישואים ואת האבטיחים וגו', לפי שכל אלו פטורין מן המעשר בחוצה לארץ אפילו מדרבנן ובארץ ישראל חייבים מדרבנן לפי שכל אלו הם גן הירק וצריכין השקאה ברגלים אפילו בארץ ישראל לפי שהם צריכין לריבוי מים ולשון הכתוב מוכיח כן שאמר "והשקית ברגלך כגן הירק", ש"מ שגן הירק פשוט בכ"מ שצריך השקאה על כן גם בארץ ישראל הם פטורין מן התורה ורבנן חייבום מאחר שיש שם ריבוי מים אבל לא בחוצה לארץ שאין שם ריבוי מים, ומדקאמרו חנם מן המצוות ש"מ שהיתה עינם צרה בכהני ה', על כן שנאו את הארץ מקום החיוב.

אבל הנשים של אותו דור צדקניות היו והיו אוהבות הצדקה, הן מצות חלה המיוחדת לנשים ותלויה בארץ, הן שאר תרומות ומעשרות, על כן היו אוהבות את הארץ לילך למקום החיוב, כי סתם אשה אינה רשאית ושלטאה בנכסי בעלה, על כן היה להם חפץ לילך למקום שהחוב מוטל על בעליהן ליתן. וזהו שאמרו רז"ל (סוטה יא:): "בזכות נשים צדקניות שהיו באותו דור נגאלו אבותינו ממצרים", רצה

"ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואהרן הפנהו אֶשְׁרֵי פְקָדוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר סִינַי, כִּי אָמַר ה' לָהֶם מוֹת יָמֵתוּ בְּמִדְבַר וְלֹא נֹתֵר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה וְיִהְיֶשֶׁע בֶּן נוּן." (כ"ו, ס"ד).

ומיד אחר כך נאמר: "ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר וכו'".

וכתב רש"י בפסוק ס"ד: ובאלה לא היה איש וגו'. אבל על הנשים לא נגזרה גזרת המרגלים, לפי שהן היו מחבבות את הארץ. האנשים אומרים (במדבר יד) נתנה ראש ונשובה מצרימה. והנשים אומרות תנה לנו אחוזה. לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן.

בא הכלי יקר (פרק כו פסוק סד) ומבאר מדוע נשות ישראל בחרו ורצו להיכנס לארץ ישראל ואילו הגברים לא רצו להיכנס לארץ ישראל. ונתן בזה שני טעמים:

וזה לשונו: "באלה לא היה איש". אבל נשים היו כי לא נגזרה גזירת מרגלים כי אם על האנשים, לפי שהאנשים היו שונאים את הארץ והיו אומרים "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר י"ד, ד'), אבל הנשים היו מחבבות את הארץ שכן בנות צלפחד אמרו "תנה לנו אחוזה".

והנני נותן שני טעמים בדבר:

לפי שיש לך ארץ מגדלת צנועים, ויש לך ארץ מגדלת נואפים, ואמרו רבותינו ז"ל (במד"ר כ, כב) ששיטים היה מגדל נואפים, ולפיכך זנו בשטים כי ישיבת המקום ההוא גרם להם לזנות, וארץ ישראל מסוגלת בזה, שאין הארץ סובלת זימה כמו שנאמר בפרשת עריות (ויקרא יח כה-כז) "כי את כל התועבות עשו אנשי הארץ, ותקיא הארץ את יושביה".

וכבר כתבנו למעלה שהאנשים היו פרוצין בעריות ועל כן שנאו את הארץ, אבל הנשים היו כשרות וצנועות ושלומית בת דברי תוכיח שפרסמה הכתוב, על כן היו מחבבות הארץ והמגדלת צנועים.

ותדע שכן הוא, שאפילו שיטים המגדלת נואפים תמשך לה רפואה מן הארץ הקדושה, שנאמר (יואל ד', י"ח) "ומעין יצא מבית ה' והשקה את נחל השטים".

ומטעם זה נכתב "ובאלה לא היה איש" אצל המספר דוקא לומר לך אבל נשים היו, לפי שבמספר זה נרמז צניעות הנשים יותר מבאנשים מדהקדים ה"א ליו"ד וכמבואר למעלה.

לומר, בזכותם יצאו ממקום הפטור למקום החיוב אשר אליו נכספה וגם כלתה נפשם, וכן אמרו רז"ל (בבא בתרא קיט:): על בנות צלפחד שהיו צדקניות והיינו לפי שהיו אוהבים הצדקה על כן אמרו תנה לנו אחוזה.

ממשיך הכלי יקר ומביא ראייה נחמדה לדבריו וז"ל: וראיה בריאה וטובה לדברינו מה שפירש רש"י למשפחות מנשה בן יוסף, למה הזכיר יוסף לפי שהיה מחבב הארץ כו' גם בנותיו כן. וכבר ידעת שב' מידות טובות אלו היו ביוסף האחת שהיה גדור מעריות "ותשב באיתן קשתו" (בראשית מ"ט, כ"ד) באשת פוטיפר, הן לטעם שני שאהבו את הארץ בעבור הצדקה ויוסף אוהב צדקות היה כי היה זן ומכלכל את כל בית אביו, ובנותיו ירשו שני מידותיו אלו ובעבורם אמרו "תנה לנו אחוזה". וכו' יעו"ש כל דבריו.

ונראה לתת טעם שלישי לבאר את החילוק בין הגברים לנשים, שהגברים לא רצו להיכנס לארץ ישראל והנשים רצו. וזאת על פי דברי הגמרא בברכות הגמרא בברכות (יז): "נשים במאי זכיין, באקריוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנווי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן".

והקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע בספרו יערות דבש (חלק ראשון - דרוש א') וז"ל: והדבר תמוה, הלא הן בני מצוות כאנשים, ומעט מצוות שהזמן גרמא שהנשים פטורות, ואין לך מצוה ומצוה שלא תביא לאדם לידי שלימות?

וביאר וז"ל: ובאמת עיקר גרישת יצה"ר הוא בתורה והוא המגרש יצר הרע. וזהו כוונת חז"ל בברכות (דף יז.) ששאלו נשים במה זכיין, ואמרו באמתנוני לגברייהו עד דאתי מבי רב ואדרוכי בנייהו לבי כנישתא. ע"כ.

והיינו, הדרך היחידה להינצל מיצר הרע הוא רק על ידי התורה הקדושה, כמו שאמרו (קידושין ל:): 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'. ממילא הגברים שעוסקים בתורה יש להם דרך להצלה מיצר הרע, אבל האשה הפטורה מללמוד תורה, כיצד תינצל מיצר הרע? לכך, בזה ששולחת את בעלה ובניה ומסייעת להם בלימוד התורה, זה עומד לה לזכות להישמר ולהינצל מיצר הרע.

לפי זה, כל זמן שעם ישראל היו במדבר, הרי שלא היה להם לעשות דבר, לא היעה להם כל טרדות והפרעות, אלא אך ורק לשבת וללמוד תורה מפי משה רבינו. אולם עם כניסתם לארץ ישראל, יבואו הטרדות וההפרעות מלימוד התורה. כי יפסיק המן לרדת מן השמים ויצטרכו להתעסק לפרנסתם, לזרוע לחרוש ולקצור לטחון ולאפות, כמו כן העננים כבר לא יכסו ויגהצו את בגדיהם.

ממילא הגברים העדיפו להישאר במדבר שם יכולים לעסוק בתורה במנחות הנפש ללא הפרעות. אולם בזה הנשים לא יעשו את תפקידן, כי אינם צריכות לשלוח את בעליהם ללמוד תורה. אולם שיכנסו לארץ ישראל ויתחלו ההפרעות והטירדות בלימוד התורה, אזי תתחיל תפקידה של האשה לקחת על עצמה את עול הבית ולשח את בעלה ללמוד תורה בבית המדרש, ותקבל שכר על כך.

לפיכך רצו הנשים להיכנס לארץ ישראל כדי למלאות את תפקידן בלימוד בתורה.

קו "אור הגאולה" דברי חיזוק, תורה ומוסר
להפיץ את אור הגאולה

מספר המערכת 0796065479

שלוחה 2 - שיעורי הרב איתי בן אהרון

שבת קדש נפשי חולת אהבתך

מאמרים המעוררים ומלהיבים את הלב בקדושת שבת קודש.

א. בספר רביה"ק משינאווא (ח"ב עמי תשפ"ז) מובא: הגה"צ רבי ברוך רובין אב"ד בריזדוביץ נהג לספר, כי בימי בחרותו נסע לשבת לקרעניץ בעת שרבינו הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע שהה שם לרפואה, ובאותה שבת ערך הרה"ק רבי יחזקאל זי"ע את שולחנו במקום אכסנייתו בפני מנין מקורבים ובני הבית, ולאחר הפצרות חוזרות ונשנות הצליח גם הוא להיחדף לחדר פנימה.

בעת הטיש נשתהה הרה"ק זי"ע זמן רב ודממה שרתה בתוך החדר, מבלי שאחד מן הנמצאים יוציא רחש מפיו. כיון שלא הורגלתי לזאת, שאלתי בלחש את אחד הגבאים מדוע שותק רבינו. לחש לי הגבאי באזני, רבינו רוחץ עתה את הנשמות ומחזירן בשלימותן.

ולמשמע דבריו פרצתי בבכי מר והחילותי להרהר בתשובה שלימה, נבהלתי מאוד וכל מעשי עברו לפני כשלבי מלא חרטה על העבר וקבלה על העתיד.

רבי ברוך היה מסיים מעשה זה בהפטירו: "מי יתן ואזכה עוד פעם אחת כמותו לשוב בתשובה אמיתית לפני ה'".

ב. כתב בספה"ק אהבת שלום (קאסוב, חג השבועות) וז"ל: דבאמת אין אדם ראוי לברכה אא"כ זוכה לבחינת ריח שהוא סוד המתקת הדינים, וכמה טהרות וקדושות תלויים בבחינת ריח הטוב ריח ניחוח אשה לה'. והנה עיקר בחינת ריח הוא בערב שבת קודש אחר חצות היום, שאז חיבא דגיהנם ניחא, ועת ההוא מסוגל ליודעי ה' להריח בסימא דגן עדן שמתעורר בעת ההוא. וכן שמעתי בשם רבינו איש אלקים ר' אלימלך זצלה"ה שאמר כן בפירוש, שבערב שבת קודש אחר חצות, מי שזוכה יכול להריח בסימא דגן עדן.

ג. מובא בספר תורת אבות (שבת אות קי"ד) בשם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע (יומא דהילולא כ"ב תמוז) ששמע כרוז בשמים, שגם זה שלומד ומקיים את התורה ושומר שבת בכל דקדוקיה, אם אינו מעורר לבבו להרגיש תענוג שבת, כשיזכה להיות בגן עדן, אזי גם שם לא יהיה אלא כמו ספסל ולא ירגיש כל תענוג.

ד. כתב האור החיים הקדוש (כי תשא פרק ל"א פסוק ט"ז) וז"ל: עוד ירצה על זה הדרך "ישמרו בני ישראל את השבת", פירוש, כשישמרו אפילו שבת אחת ולא דוקא אם ישמרו, אלא גם אם יסכימו בדעתם לעשות מצות השבת, והוא אומרו "לעשות את השבת" מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו "לדורותם", וכפי זה איש ישראל שמר אפילו שבת אחת ומת, אין מנכין לו משכר העולה לו אם היה שומר לדורות עולם.

ה. לשון רב נטורנאי גאון בתשובותיו סי' פ"ז בענין הלימוד בשבת בבקר קודם התפילה: כך הראוני מן השמים שישאל שמשכימין ובאין בבית הכנסת בשבתות ובימים טובים ולומדים, מידה יפה הן עושין, וכך מנהג בבבל מתחילת גלות ראשונה, שכיון שגלו לבבל ונמעט התלמוד ובטלו התלמידים מצער גלות, נתקבצו בני ישראל אצל נביאים ובעלי תורה אמרי להו: אנו יש עלינו טורח ומחיה ופרנסה, תקנו להשכים לביהכניס" ולומדים עד שחרית. ע"כ.

ואיתא בשם מרן החזון איש, שלקום לביל שבת אחר חצות ולעסוק בתורה יש בו נעימות ועונג גדול כלכך שאם היה גוי מרגיש בטעם הנפלא הזה ודאי שהיה מתגייר.

ומהבית אהרן איתא, שאם הלימוד לפנות בוקר בימות החול הוא בבחינת גן עדן התחתון, הרי שהלימוד בשבת לפנות בוקר הוא בבחינת גן עדן העליון.

וא"כ אין כל פלא שכל מי שהיה מרגיש בטעם ג"ע היה מתגייר.